

Пазарджик

Население (2013)	270 504
Територия (кв. км)	4 456,9
Брой на населените места	117
Относителен дял на населението в градовете (%)	62,4

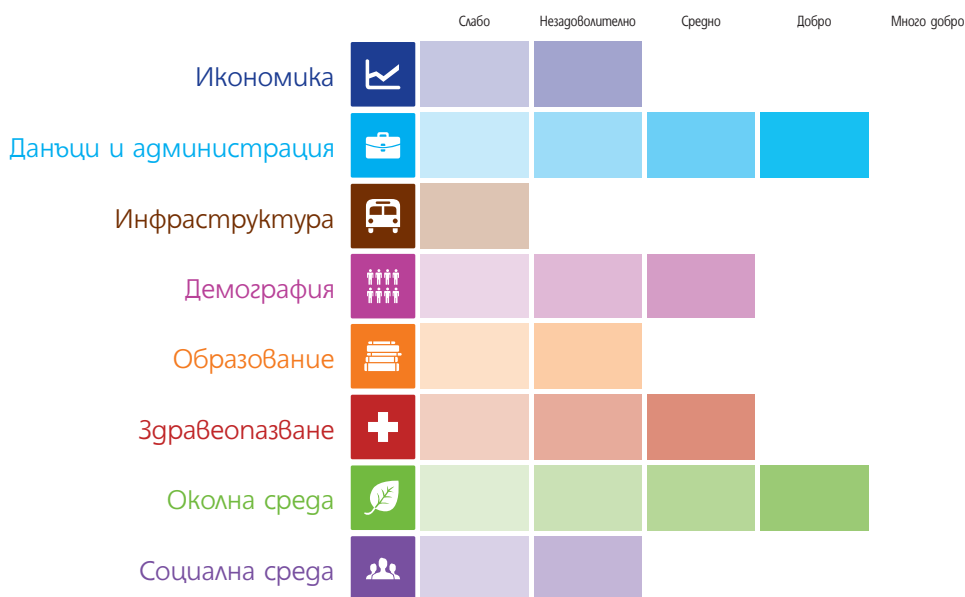

Общ преглед

Икономиката на област Пазарджик е с преобладаващ индустриално-аграрен профил. Въпреки че към края на 2012 г. чуждестранните преки инвестиции в предприятията на човек от населението са натрупване са близо два пъти по-ниски от средните в страната, област Пазарджик е една от малкото области, в които притока на чужди инвестиции се запазва и в годините на кризата. Преди кризата заетостта изпреварва средните стойности за страната, но от 2009 г. следва сериозен спад, който започва да се компенсира едва през 2013 година.

Представителите на бизнеса в област Пазарджик дават по-висока оценка от средната в страната за работата и взаимодействието с областната и общинската администрация, въпреки че степента на използване на електронни услуги, предоставяни от общинската и областната администрация, продължава да е ниска.

Средногодишното население в област Пазарджик намалява с по-бързи темпове през последните 10 години спрямо общата тенденция в страната, но възрастовата структура на населението в областта е по-благоприятна.

Икономика

Икономиката на област Пазарджик е с изявен индустриално-аграрен профил. През 2011 г. индустрията произвежда 48,4% от брутна добавена стойност (при средна стойност от 30,5% за страната), секторът на услугите – 42,6% (при 64,1% за страната), а селското стопанство – 9% (при 5,4% за страната). БВП е 6661 лв. на човек през 2011 г., което е доста под средното ниво за страната от 10248 лева. През 2009 г. БВП на човек в област Пазарджик намалява до 5390 лв. (с близо 11% спрямо 2008 г.), но през следващите две години се възстановява и достига по-високо ниво отпреди кризата. Към края на 2012 г. чуждестранните преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор в област Пазарджик достигат 1580 евро на човек с натрупване, но са близо два пъти по-ниски от средната стойност за страната (3005 евро на човек). Все пак трябва да се отчете, че дори и в годините на кризата притокът на ЧПИ в областта за разлика от повечето области в страната продължава да расте с високи темпове, като най-големите инвестиции са в промишлеността и по-специално в секторите на хартиените изделия, сладкарството, оптиката, лекарствата.

Преди началото на кризата безработицата в област Пазарджик е около 5% и дори е по-ниска от средното равнище за страната през 2007 и 2008 година. Кризата се отразява силно негативно на пазара на труда в областта и през 2012 година. Коефициентът на безработица на населението на 15 и повече навършени години достига 18,3% при средно за страната от 12,3%. През 2013 г. пазарът на труда започва да се възстановява и коефициентът на безработица намалява до 13%. Същата тенденция се наблюдава и по отношение на заетостта в областта – преди кризата тя е дори по-висока от средната за страната, но от 2009 г. следва сериозен спад, който започва да се компенсира през 2013 година.

Стойността на изплатените европейски средства по договори на общините от област Пазарджик като бенефициенти по оперативните програми към 31 януари 2014 г. е 356,8 лв. на човек, което е малко по-ниско от средното за страната (379,8 лв.). В областта най-много средства са усвоили общините Панагюрище (1160,9 лв. на човек) и Пещера (1403,9 лв. на човек), а най-малко – община Септември (80,4 лв. на човек).

Данъци и администрация

В анкетата на ИПИ от май 2014 г. представителите на бизнеса в област Пазарджик дават малко по-висока оценка от средната в страната за работата и взаимодействието с областната и общинската администрация. Бизнесът е дал по-добри от средните оценки на неподкупността на служителите в областта, бързината на обслужване, подходящата квалификация и отзивчивостта на служителите. Възприятата за корупция също са по-благоприятни от средните, като относително най-негативна оценка получават органите на съдебната власт, които и в цялата страна се възприемат от бизнеса като най-подкупни. Представителите на бизнеса посочват, че най-често фирмите от сектора, в който работят, правят нередламентирани плащания за промяна на местните регулации или наредби в услуга на определени бизнес интереси и за получаване на благоприятни решения от органите на съдебната власт.

Размерите на местните данъци и такси, включени в изследването, са около средните нива в страната с изключение на таксата за битови отпадъци за нежилищни имоти на юридически лица. През 2014 г. в област Пазарджик тя е средно 11,7%, което я прави с над 60% по-висока от средното за страната от 7,2%.

Бизнесът оценява качеството на предоставените електронни услуги с 3,1 при средно 3,4 за страната. Едва 28,3% от анкетираните са отговорили, че през последната една година са ползвали електронни услуги, предоставяни от общинската/областната администрация. В страната този дял е 38,6%, което показва много по-ниско разпространение на електронното правителство в област Пазарджик. Очевидно администрацията в областта не предоставя достатъчно информация как могат да се използват технологиите, за да се улесни работата с администрацията, тъй като и рейтингът за прозрачност на органите на местното самоуправление, изготвен от „Програма достъп до информация“ за областта, е 38,8 т. през 2014 г. – доста по-ниско от средното за страната от 44,1 т. и много далеч от максималните 82,4 точки.

Инфраструктура

Област Пазарджик е една от шестте области с над 50% пътища с добро качество на пътната настилка през 2013 година. С 52,6% добри пътища Пазарджик е доста над средното за страната от 39,6%. През 2013 г. в областта има сериозно увеличаване на пътищата с добро качество на пътната настилка от 44% през 2012 година заради рехабилитацията на много от второкласните пътища в областта.

Дяловете на хората, имащи достъп до и ползвачи интернет, остават на доста по-ниски нива от средните стойности за страната. През 2013 г. 36,1% от домакинствата в Пазарджик са с достъп до интернет (при 53,7% за страната), а относителният дял на лицата на възраст между 16 и 74 години, използвали интернет през последните 12 месеца, е 36,7% (при 56,2% за страната).

Демография

Населението в област Пазарджик намалява с по-бързи темпове през последните 10 години спрямо общата тенденция в страната. Въпреки че коефициентът на естествен прираст в областта (-4,2‰) е с по-ниска абсолютна стойност от общия за страната (-5,2‰) през 2013 г., коефициентът на механичен прираст остава висок и през 2013 г. - минус 4,7‰.

Възрастовата структура на населението в областта е по-благоприятна от общата за страната. Коефициентът на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към населението на 0-14 години е 126,4% (при 142,3% средно за страната), а към населението на 15-64 години – 28,2% (при 29,3% средно за страната) през 2013 година. Област Пазарджик е третата област с най-висок коефициент на демографско заместване като отношение на населението на възраст 15-19 г. към това на възраст 60-64 г. – 70,6% през 2013 г. при 61,5% за страната. Това означава, че на всеки 100 възрастни, които през следващите няколко години се очаква да напуснат пазара на труда в областта, ще се включат 71 младежи.

Образование

Индикаторите за образованието в областта не показват добри резултати. Ниската обща оценка в тази категория е обусловена от високите дялове на отпадналите от основното и средното образование (3,4% през 2012 г. при 2,3% за страната) и на второгодниците (1,3% през 2012 г. при 1% за страната), както и от ниския относителен дял на висшестите в областта - през 2013 г. 16,6% от населението на възраст 25-64 г. е с висше образование при 25,6% общо за страната.

Учениците в Пазарджик постигат оценки от матурите по български език и литература около средните през 2014 г., а слабите оценки, въпреки че са с по-висок дял от средния за страната (4,8%), бележат подобрение през последната година – от 6,9% през 2013 г. до 5,8% през 2014 година.

Здравеопазване

Осигуреността в област Пазарджик с лекари е сходна с тази за страната, като само за определени специалности има недостиг на кадри. Здравноосигурените в областта са по-малко спрямо тези в страната – 82,6% спрямо 86,1% през 2013 година. В областта има достатъчно легла в МБАЛ (5,9 на 1000 души от населението) на фона на страната (4,6 на 1000), но и постъпилите болни за лечение са повече – 279,3 на 1000 при 219,9 на 1000 за страната.

Социологическото проучване през май 2014 г. показва, че на 41,3% от гражданите на Пазарджик им се е налагало да пътуват извън областта през последните 12 месеца, за да получат медицински услуги. Като основна причина се посочва липсата на специалисти в областта (58,1%). За същия период 25,8% посочват, че им се е налагало да правят нерегламентирани плащания за здравни услуги. Този дял е малко по-висок от средния за страната - 24,7%.

Околна среда

Качеството на околната среда е оценено от жителите на областта с 3,3 т. (по скалата от 1 до 5), колкото е и средната оценка за страната. Концентрацията на въглероден двуокис в атмосферата е в пъти по-ниска в област Пазарджик в сравнение със средните стойности в страната. През 2012 г. въглеродният двуокис в областта е 48,7 тона на кв. км при 346,3 тона средно за страната.

Делът на населението в селища с обществена канализация в областта вече се приближава да средните стойности за страната. В същото време остава нисък делът на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води – 27,2% при средно 56,1% през 2012 година.

Социална среда

Причината за сравнително ниската оценка на Пазарджик в тази категория е ниският стандарт на живот в областта. Лицата, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, са 23,1% и са над два пъти повече от средното равнище за страната през 2011 година. Над половината от населението в областта пък живее с материални лишения – 52,9% при 44,1% в останалата част от страната. При този индикатор се вижда сериозен ръст в началото на кризата,

когато дялът на хората, живеещи с материални лишения, достига почти 60%, но след това се отчита чувствително намаление в техния дял.

И през 2013 г. населението на област Пазарджик посещава 10 пъти по-рядко театри и кина в сравнение със страната, въпреки че в областния град има един театър с над 200 представления годишно.

Социологическото проучване през май 2014 г. показва, че 35% от жителите на областта биха се преместили в друга област за постоянно местоживееене.

Ключови показатели за област Пазарджик

Показател/година	2009	2010	2011	2012	2013
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	5 390	6 219	6661	n.a.	n.a.
Коефициент на заетост на населението над 15 години (%)	49,9	46,3	43,6	41,8	44,4
Коефициент на безработица на населението над 15 години (%)	9,4	15,5	18,1	18,3	13
Дял на бедните спрямо линията на бедността за областта (%)	23	23,7	29,4	n.a.	n.a.
Коефициент на възрастова зависимост (65+ към 15-64 г.), (%)	23,8	24,4	26,7	27,3	28,2
Коефициент на естествен прираст (‰)	-2,5	-3,4	-4,6	-4,5	-4,2
Коефициент на механичен прираст (‰)	-4,1	-6,0	-2,5	-3,2	-4,7
Дял на населението с висше образование, 15-64 г. (%)	15,2	15,2	16,9	16,8	16,6
Процент оценки на матурите по БЕЛ под среден 3,00	6,4	6,5	4,6	6,8	5,8
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,2	4,2	4,3	4,1	4,2
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	n.a.	43,4	43,0	44,0	52,60
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	23,8	25,9	38,7	40,4	36,1
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с ПСОВ (%)	25,9	26,0	26,1	27,20	n.a.
Дял на здравноосигурените лица (%)	84,3	81,4	84,4	83,4	82,6
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	138,6	129,4	135,4	265,0	279,3
Средногодишен доход на лице от домакинство, лв.	3 690	2 989	2 972	3 460	3 755